

nem érdeklik a szülőket. Alkalmasabb volna először is a „megbeszélés” cím. Helyesebb, ha ezeket a megbeszéléseket szétválasztva osztályonként tartják meg, mert egységesebbek az érdekek. A megbeszélések sorrendét mutassanak. 1. A tanulásra vonatkozó utasítások és felvilágosítások, 2. az erkölcsi nevelés időszerű kérdései, 3. a tanulók előmenetele. Nagy hatású, ha ilyenkor tanítást is bemutatunk a szülőknél. Ez különösen az elemi iskolában hasznos. Minden szülőhöz legyünk kedvesek; olyan tárgyat válasszunk, amelynek tanulásában a szülő segíteni tud gyermekének; lehetőleg minden gyereket szerepeltessen ilyenkor a tanító. Falon az ilyen óra burkolt népművelő előadás lehet. Az erkölcsi nevelés kérdései ne tárgyalassanak egyszerű tiltó formában, hanem azok belátására kell vezetnünk a szülőket. A tanulmányi eredmények nyilvános megbeszélésénél tapintatosnak kell lenni, nehogy a szülőt érzékenységekben megbántsuk. Az ilyen megbeszélések is előkészítést kívánnak: a tanulók alaposabb megfigyelését.

Evva Gabriella a kisebbségi kérdésekkel foglalkozó „Láthatár” című szemlét üdvözlő tíz éves évfordulója alkalmából. A magyarság nevelőinek olvasni kellene ezt a folyóiratot, mert csak így tudják helyes nemzetiségi felfogásra nevelni növendékeiket. Elzárkózva magyarságunkba és keveset törődve a körülöttünk élő kisebb népekkel nem erősíthetjük helyesen gyermekeink nemzeti öntudatát.

Friss, üde, fiatal hang szólal meg ismét Kún Júlia írásában: „Egy hónap a Rozgonyi Cecília 49. sz. női munkatáborban” című beszámolójában. Örülünk ennek az új hangnak, amelyet a Nevelésügyi Szemle fémjelez lapjainak

Matzkó Gyula.

H I R E K

Földrajzi didaktikai kiállítás a gyakorló polgári iskolában.*

Az a kiállítás, amely ma délben a Boldogasszony sugárúti gyakorló polgári iskolában nyílik meg, a csendes és odaadó pedagógus munkának, a lélekfaragásnak és embernevelésnek kinagaslóan szép ünnepe. Maga az egész iskola remek barokk architektúrájával, napsütéses, világos folyosóival, finom ízlésű dekoratív jellegével, pompás előadó termeivel, laboratóriumaival és gazdag szertáraival, de főleg azzal a lelkes pedagógus szellemével, mely egész atmoszféráját betölti, egyedülálló az egész országban.

A pedagógus a lelkipásztor társa. Ha a lelkipásztornak az a hivatása, hogy az egyénnek és a társadalomnak olyan életirányt mutasson, melyen az örökkévaló és elidegeníthetetlen értékek teremnek, akkor a nevelő ott áll mellette, mint az emberi palánta kertésze, aki úgy öntözgeti, nyesegeti és gyomlálja az ő istenadta kertjét, hogy abban a természetfölötti vitaminok legszebb példányai örökké hirdessék a tanító és a pap fenséges munkáját. És ha bámulatba ejt is bennünket a tárgyi tudásnak, a metódikai művészetnek és a lankadatlan ügybuzgóságnak az az imponáló mennyisége, mely ezekről a

* Megjelent a *Szegedi Új Nemzedék* 1942. évi május hó 17. számában.

falakról felénk árad, mégis érezzük, hogy mindez ugyanegy tehetséges és elhivatott pedagógus szellemes anyagraktára, az igazi érték azonban mégis az a lelki potencia, mely a gyermek lelkébe sugározta a tudás és világosság ama gyönyörét, melyre kizárólag csak az ember képes. Az oktató anyag szűrkeségét át kell tüzesíteni a nevelő lélek szent tüzével, hogy abból életet adó meleg és fény sugározzék. Ugy érezzük, hogy egy ilyen egyéniség dr. *Udvarhelyi Károly*, a kiállítás rendezője.

A gyermek aktivitása a nevelés szolgálatában. A jó pedagógus nem hagyja kihasználatlanul azt a kincset érő cselekvő ösztönt, amit mindenki magával a világra hoz. Az ősember is már az anyaggal és a körülményekkel való birkózás közepette tevékeny és alkotó élettel szerzi azokat a tapasztalatokat, melyekből a tudása tevődik össze és amikor már észreveszi a tudáshalmazban rejlő törvényszerűségeket, már a tudományterületre lép. Amit az élet így hosszú évezredek alatt ad az embernek, azt a pedagógus a maga átgondolt és kidolgozott rendszerével, ösztönös metódikus művészetével és nagy tárgyi tudásával rövid idő alatt képes elérni. Ezt tapasztaljuk *Udvarhelyi* tanár úr lelkes munkájában is. A gyermekeket kiviszi Isten szabad ege alá, kirándulnak és itt pajzán és virgonc mozgáslehetőségek között állapítják meg a világtájakat, figyelik a szelek járását, a párolgás és a légnyomás tüneteinek, a növény és állatvilág összefüggését, az ezekkel kapcsolatos gazdasági lehetőségeket, a folyók, a hegyek és a völgyek ezer színben ragyogó életét. Közben nem is veszik észre, de termékenyítőleg érzik, mikép kapcsolódik itt pompásan a természetrajzi, fizikai, csillagászati, gazdasági és sok más ismeretanyag a földrajzival. Kirándulási naplójegyzeteket készítenek, gyűjtenek, figyelnek, gondolkodnak és következtetnek és végre ösztönösen érzik, hogy nemcsak tudásban gyarapodtak, hanem lelkiségben, jellemben, idealizmusban és természetrajongásban. Gyermekded lelkük önként lebornl a Teremtő nagysága előtt, akinek műhelyében ezt mind magukba szívták. A közege pedig a tanár lelkes egyénisége volt, melyen át mindehhez hozzájutottak. Ezen a kiállításon látható kirándulási naplók mindezt igazolják. De látni itt úgynevezett mintázó ládikákat is, melyekben nyirkos tiszai homokkal sajátkezűleg mindenki hegyeket, völgyeket, vízrendszereket és adott földrajzi egységeket állít elő, cselekvőleg tanul és tanulva cselekszik.

A rajztudás a geográfia szolgálatában. Ennek a kiállításnak ezt a fenti címet is lehetne adni. A tanár bekalandozza tanítványaival az egész föld geográfiai ismeretanyagát és amit nem mutathat be a valóságban, azt fényképekkel, rajzokkal, festményekkel és filmekkel demonstrálja. Rajztudásával nemcsak szavakkal ki nem fejezhető vizualitásokat képes adni, hanem jelképileg még olyan összefüggéseket is képes éreztetni, amit rajz nélkül lehetetlen volna megértetni. Itt elsősorban azokra a projektív rajzokra gondolok, melyek a gömbhálózat helymeghatározására, a léptékrendszer kiképzésére, domborzati alakulatok függőleges és vízszintes metszeteire, grafikonokra és statisztikák szemléltető hatására vonatkoznak. Ebben a nemben ez a kiállítás még eddig nem tapasztalt tökélyt mutat fel. Azok a színes krétákkal előállított táblai magyarázó rajzok, melyeknek főbb típusai itt olyan tökéletes kivitelben látjuk és amelyeket a tanulók annyi szeretettel és haszonnal

füzetükben és kirándulási naplójukban utánoznak, a szemlélet erejével mélyítik az anyagot az emlékezetbe. A tanár úr rajztudásával, nagy tárgyi ismeretével és leleményességével arra is képes, hogy a földrajzi táj, csapadék, hőklíma, kétféle tagozottságát, ásványi, geológiai, a lakosság foglalkozását és etnográfiai sajátosságait feltüntető színes lapokkal olyan egységben tudja adni, hogy azt semmiféle szöveg, vagy magyarázat nem tudná kifejezni. A rajz mindenhatósága elképesztő grandiozitásban bontakozik itt ki. Az ember ennek láttán sehogy sem tudja megérteni, hogy miért építette le a közoktatásügyi kormány mindennek dacára a rajztanítást olyan nagy méltékben? A természettudományi és technikai műveltség mai iramában képzelhető-e életpálya megfigyelő készség és rajzműveltség nélkül? Lemondhatunk-e nagyobb művelődési hátrány nélkül egy olyan kulturális tényezőről, mint amilyen a modern rajzműveltség?

A geográfus, mint technikus és nemzetnevelő. A grafikonok és statisztikai táblák szöveggel ki nem fejezhető áttekinthetőségét itt azonban nemcsak rajzban, hanem egy olyan szellemes készülékben is láthatjuk, melyen bizonyos adatok beállítását után a földrajzi ismeretek egész rendszere olvasható le. *Udvarhelyi* tanár úr találománya. Látni itt olyan tanuló modelleket is, melyeken hegyek, vonulatok metszetei plasztikus formában adják a lényegét, sőt olyan mintázó ládát, melyen a csapadék okozta karsztosodás szemlélhető. A tanár ezen technikus mentalitását azonban messze túlszárnyalja az a lelkesége, amellyel — természetesen a hivatalos utasítások szellemében — mindent a hazai viszonyokkal hoz a végén összefüggésbe, magyarságunkat kiemeli és a hazai rög szeretetét oly rokonszenvesen szuggerálja azokba a fogékony fiatal szívekbe. Csak az tudja, hogy a nevelőnek ez a szent misztioja micsoda eredményeket képes ezen a téren létrehozni, aki már látta ezeket a lelkesedéstől kipirult fiatal arcocskákat, azokat a csillogó szemeket és dagadó kis kebleket, melyek egy ilyen tanóra végén égnék a lelkesedés mámorában.

Átlagon felüli nevelő munka. Midőn ezen kiállított anyag lenyűgöző hatása alatt elhagyjuk a helyiséget, érezzük, hogy itt egy átlagon felüli nevelő munka hatása alatt állunk. De azt is érezzük, hogy egy ilyen verbeli pedagógus típus, mint amilyen *Udvarhelyi* tanár úr, nem lehet légüres térben lebegő szinguláris jelenség. Az ő termékeny egyéniségének gyökere van, mely mélyen belenyúlik az iskola szellemi humuszába, onnét szívja tápláló erejét, erős vitalitását. Hogy ennek az iskolának a szellemi struktúrájában több ilyen érték is kering, a szeretet melegét és a tudás fényét adó központ körül, arról az iskola kiadványaitól és egyéb megnyilatkozásaitól kezdve a jelen szerepléséig többször volt alkalmunk meggyőződni. Hiába volna az értékes egyén, ha hiányoznának a kedvező fejlődési körülmények.

Szolgáljon ez a kiállítás a szaktársak okulására, az ifjúság javára és a szülők ama megnyugtató tudatára, hogy itt a legnagyobb kincstünk jó kezében van. Mert merem állítani, hogy az iskolával áll, vagy bukik, fejlődik, vagy hanyatlik minden nemzet élete.

Örvendetes jelenség hogy erre a nagyszabású földrajzi kiállításra még a 700 kilométerre levő Székelykeresztúrról is érkezett látogató, többnapos útatéve meg. Meleg szeretettel köszöntjük a Székelyföld kiváló tanárait,

ter Elek.

